

Pokud jsou škálové skóry země ve čtenářské, přírodovědné nebo matematické gramotnosti významně vyšší než skóry jiné země, nelze z toho automaticky vyvozovat, že školy nebo konkrétní části vzdělávací soustavy v první zemi jsou efektivnější než ty v druhé zemi. Lze ovšem oprávněně dojít k závěru, že souhrnný dopad zkušeností s učením, které sahaly od raného dětství do věku 15 let a zahrnovaly poznatky jak ve škole, tak doma i jinde, vedly v první zemi k lepším výsledkům v gramotnostech, které PISA měří.

Do cílové populace PISA nebyli zahrnuti státní příslušníci dané země, navštěvující školy v zahraničí. Byli však zahrnuti cizí státní příslušníci navštěvující školy v zemi hodnocení.

Aby se vyhovělo zemím, které pro účel národních analýz požadovaly výsledky podle ročníků, poskytlo šetření PISA 2012 možnost doplnit výběr založený na kritériu věku výběrem odrážejícím navštěvovaný ročník školní docházky.

Pokrytí populace

Všechny země se snažily zahrnout do výběru patnáctiletých žáků co nejširší spektrum, včetně žáků zapsaných do zařízení speciálního vzdělávání. Díky tomu se v šetření PISA 2012 dosáhlo takových standardů pokrytí populace, jaké v mezinárodních průzkumech tohoto druhu nemají obdoby.

Standarty pro výběry použité v šetření PISA umožnily zemím vyloučit celkem maximálně 5 % relevantní populace buď vyloučením celých škol, nebo vyloučením žáků ve školách. Tohoto standardu dosáhly všechny země kromě těchto osmi: Lucembursko (8,40 %), Kanada (6,38 %), Dánsko (6,18 %), Norsko (6,11 %), Estonsko (5,80 %), Švédsko (5,44 %), Velká Británie (5,43 %) a Spojené státy (5,35 %). Ve 30 zemích a ekonomických celcích byla celková míra vyloučení menší než 2 %. Po započtení vyloučení z jazykových důvodů (tj. odečtení z celkové míry vyloučení) klesla míra vyloučení v Norsku, Švédsku, Velké Británii a Spojených státech pod 5 %. Pro podrobnosti viz www.pisa.oecd.org.

Vyloučení ve výše uvedených limitech zahrnují:

- Na úrovni škol: *i*) školy, které byly zeměpisně nepřístupné nebo kde bylo konání testu PISA považováno za neproveditelné, a *ii*) školy, které poskytovaly výuku jenom žákům vyloučením v rámci kategorie „uvnitř škol“, jako jsou školy pro nevidomé. Podíl patnáctiletých žáků zapsaných do takových škol musel být menší než 2,5 % z národně požadované cílové populace (maximálně 0,5 % pro *i*) a maximálně 2 % pro *ii*). Rozsah, povaha a zdůvodnění vyloučení na úrovni škol jsou zdokumentovány v *Technické zprávě PISA 2012* (OECD, 2014).
- Na úrovni žáků: *i*) žáci s intelektovým postižením, *ii*) žáci s funkčním postižením, *iii*) žáci s omezenou schopností používat jazyk hodnocení, *iv*) jiné – kategorie definovaná národními centry a schválená mezinárodním centrem a *v*) žáci vzdělávaní v jazyce výuky pro hlavní oblast, pro kterou nebyly k dispozici materiály. Špatné školní výsledky nebo kázeňské problémy nebyly důvodem k vyloučení žáků z šetření. Procento patnáctiletých vyloučených uvnitř škol muselo být menší než 2,5 % z národně požadované cílové populace.